

Mezinárodní vztahy – Moc a bezpečnost

Cvičení 6. 10. 2026

Filip Sommer, Ph.D.
Filip.Sommer@cevro.cz

Může slabší stát přimět silnější stát změnit chování? Za jakých podmínek?

Co může kompenzovat materiální převahu?

CVIČENÍ I. – JAK FUNGUJE MOC V SOUČASNÝCH MEZINÁRODNÍCH VZTAZÍCH?

Společné zadání pro všechny skupiny:

- Kdo se snaží ovlivnit koho a jakého výsledku chce dosáhnout? Pokud cíl zdroj neuvádí, označte jej jako svůj předpoklad.
- Z jakého zdroje jeho moc vychází a jakým nástrojem ji uplatňuje?
- Funguje nástroj prostřednictvím donucení, pobídky, nebo přitažlivosti? Zdůvodněte.
- Jaká omezení a případné vedlejší účinky má?
- Čí bezpečnost ovlivňuje a jak?

CVIČENÍ I. – JAK FUNGUJE MOC V SOUČASNÝCH MEZINÁRODNÍCH VZTAZÍCH?

A. Čína a vzácné zeminy: závislost jako zdroj moci

- Zdroj: [iROZHLAS: Čínský monopol na vzácné zeminy ovlivňuje světový průmysl](#), 11. 1. 2026. Článek rozebírá čínská vývozní omezení a obtížnost nahrazení dodávek. [iROZHLAS - spolehlivé zprávy](#)
- **Za jakých podmínek se hospodářská závislost mění v politickou zranitelnost?**
- **Může používání této páky dlouhodobě oslabit moc Číny?**

B. Rusko a evropská bezpečnost: zastrašování a odstrašování

- Zdroj: [iROZHLAS: Rusko stupňuje agresivitu](#), 21. 9. 2026. Rozhovor nabízí interpretaci hybridních operací jako zastrašování a testování soudržnosti NATO. [iROZHLAS - spolehlivé zprávy](#)
- **Jak může aktér usilovat o politické ústupky bez otevřené války?**
- **Jak poznáme, zda zastrašování skutečně funguje?**

C. Írán a Hormuzský průliv: geografická poloha jako zdroj moci

- Zdroj: [iROZHLAS: Násilí eskaluje, uzavření Hormuzského průlivu je nepříjemné pro Írán i světovou ekonomiku](#), 14. 7. 2026. Materiál z roku 2026 vysvětluje význam úžiny pro světové dodávky ropy.
- Proč může mít hrozba narušení dopravy politické účinky i bez úplného uzavření průlivu?
- Jaké náklady by takový postup přinesl samotnému Íránu?

D. USA a humanitární pomoc: peníze, přitažlivost a bezpečnost obyvatel

- Zdroj: [iROZHLAS: Člověk v tísní dostal z USA další peníze na pomoc Ukrajině](#), 27. 1. 2026. Článek popisuje obnovenou podporu i zpřísnění podmínek financování. [iROZHLAS - spolehlivé zprávy](#)
- Kdy může humanitární pomoc posilovat měkkou moc dárce?
- Jaká je v současnosti americká politika vůči USAID?

CVIČENÍ II. – JAK BY MĚLO REAGOVAT ČESKO?

- **Jste analytický tým připravující doporučení pro českou vládu.**
- Vysvětlíte konkrétní cestu, kterou váš případ může ovlivnit bezpečnost ČR nebo jejích obyvatel. Nestačí napsat „má dopad na Evropu“.
- Navrhněte tři možné reakce.
- Vyberte jednu prioritu. Uveďte, kdo ji má provést, jak má fungovat a zda vyžaduje mezinárodní spolupráci.
- Pojmenujte její hlavní náklad nebo nevýhodu.
- Stanovte jeden ukazatel, podle kterého za rok poznáte, zda funguje.
- **Můžete prosadit pouze jednu prioritu. Obhajte, proč má přednost před ostatními možnostmi.**

CVIČENÍ III. – BEZPEČNOSTNÍ DILEMA: KDO TADY KOHO OHROŽUJE?

- Fiktivní případ Alfa × Beta:
- *Státy Alfa a Beta spolu sousedí a v minulosti mezi nimi došlo ke konfliktům. Alfa zvýší vojenské výdaje, nakoupí moderní obranné systémy a začne jednat o obranné smlouvě s velmocí Gamma. Tvrdí, že pouze zvyšuje vlastní bezpečnost. Beta reaguje zvýšením vlastních výdajů a přesunem části armády blíže k hranici. Také tvrdí, že pouze reaguje na hrozbu.*
- **Který stát konflikt „způsobil“?**
- **Je jednání Alfy obranné, nebo útočné? Lze to bezpečně poznat pouze z jejích schopností?**
- **Je reakce Bety racionální?**
- **Je Alfa po svém kroku bezpečnější?**
- **Je celý region bezpečnější?**
- **Mohou se oba státy snažit zvýšit svou bezpečnost a současně vytvořit situaci, v níž se oba cítí méně bezpečně?**

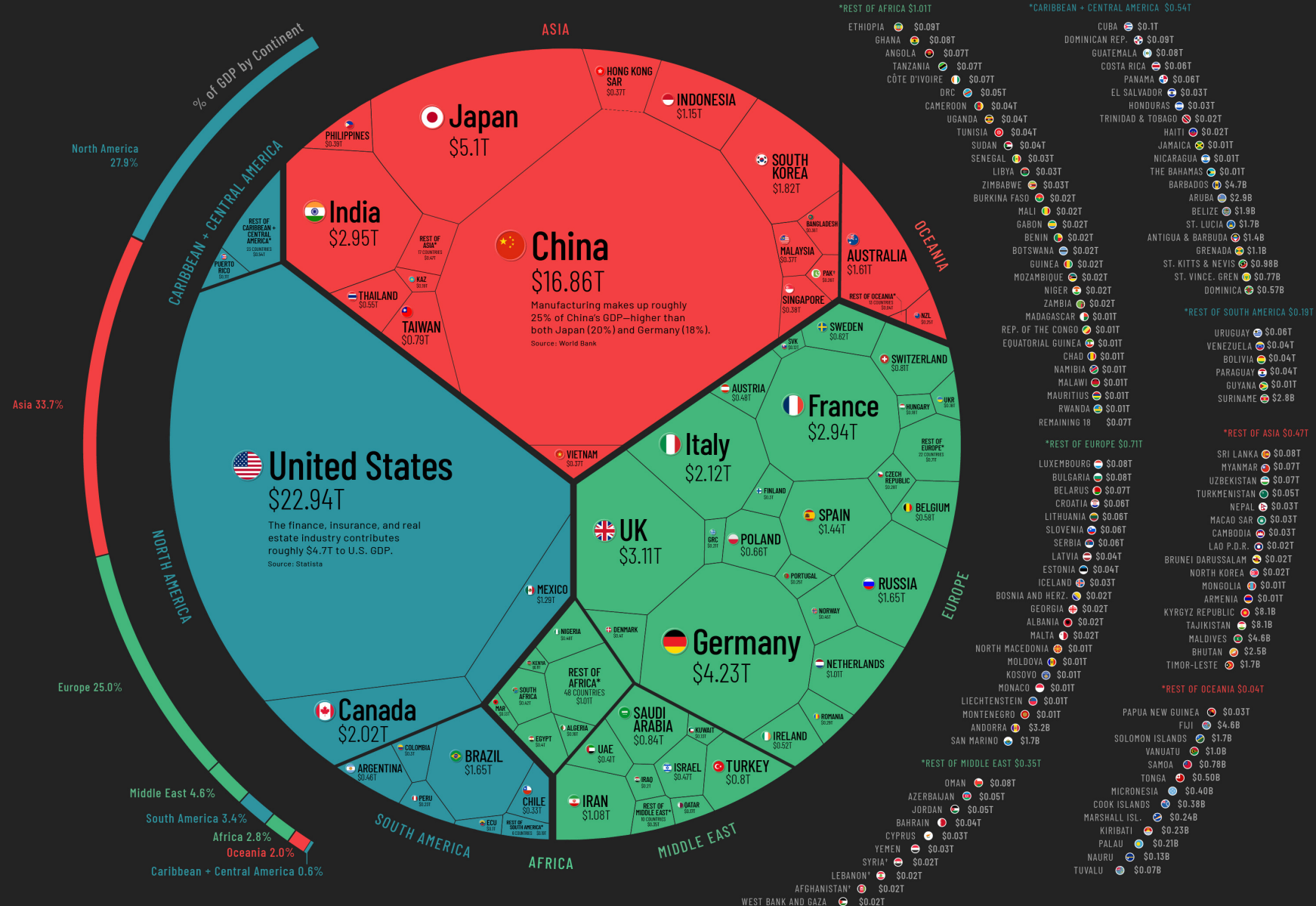
- bezpečnostní dilema: opatření, kterým jeden stát zvyšuje vlastní bezpečnost, může druhý interpretovat jako hrozbu a reagovat způsobem, který sníží bezpečnost obou.
- **Historická kotva – Kubánská raketová krize 1962**
- Stručný kontext: po předchozím napětí mezi USA, Kubou a SSSR začal Sovětský svaz na Kubě rozmísťovat jaderné rakety; USA jejich přítomnost odhalily a následovala mimořádně nebezpečná konfrontace.
- **Byly sovětské rakety na Kubě útočným prostředkem, nebo prostředkem odstrašení a ochrany Kuby?**
- **Pokud SSSR a Kuba vnímaly rozmístění také jako prostředek proti další americké intervenci, mění to interpretaci?**
- **Může být stejná vojenská kapacita současně prostředkem bezpečnosti jednoho aktéra a existenční hrozbou pro druhého?**

GLOBAL GDP 2021

Gross domestic product (GDP) serves as a barometer for a country's economic health. It measures the total market value of final goods and services produced in a country during a given year.

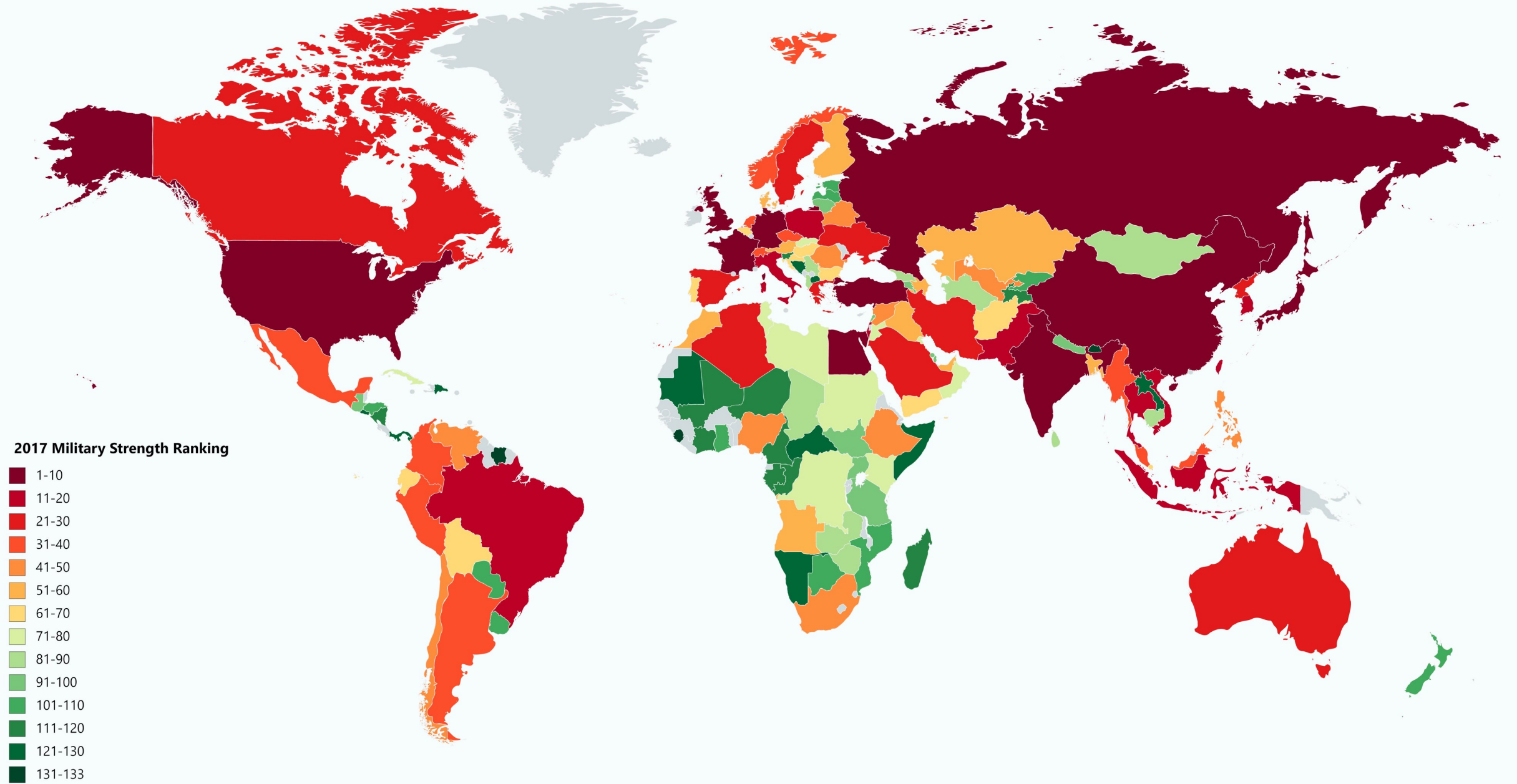
Together, the U.S. and China account for 42% of global GDP. Here is GDP by country according to IMF estimates.

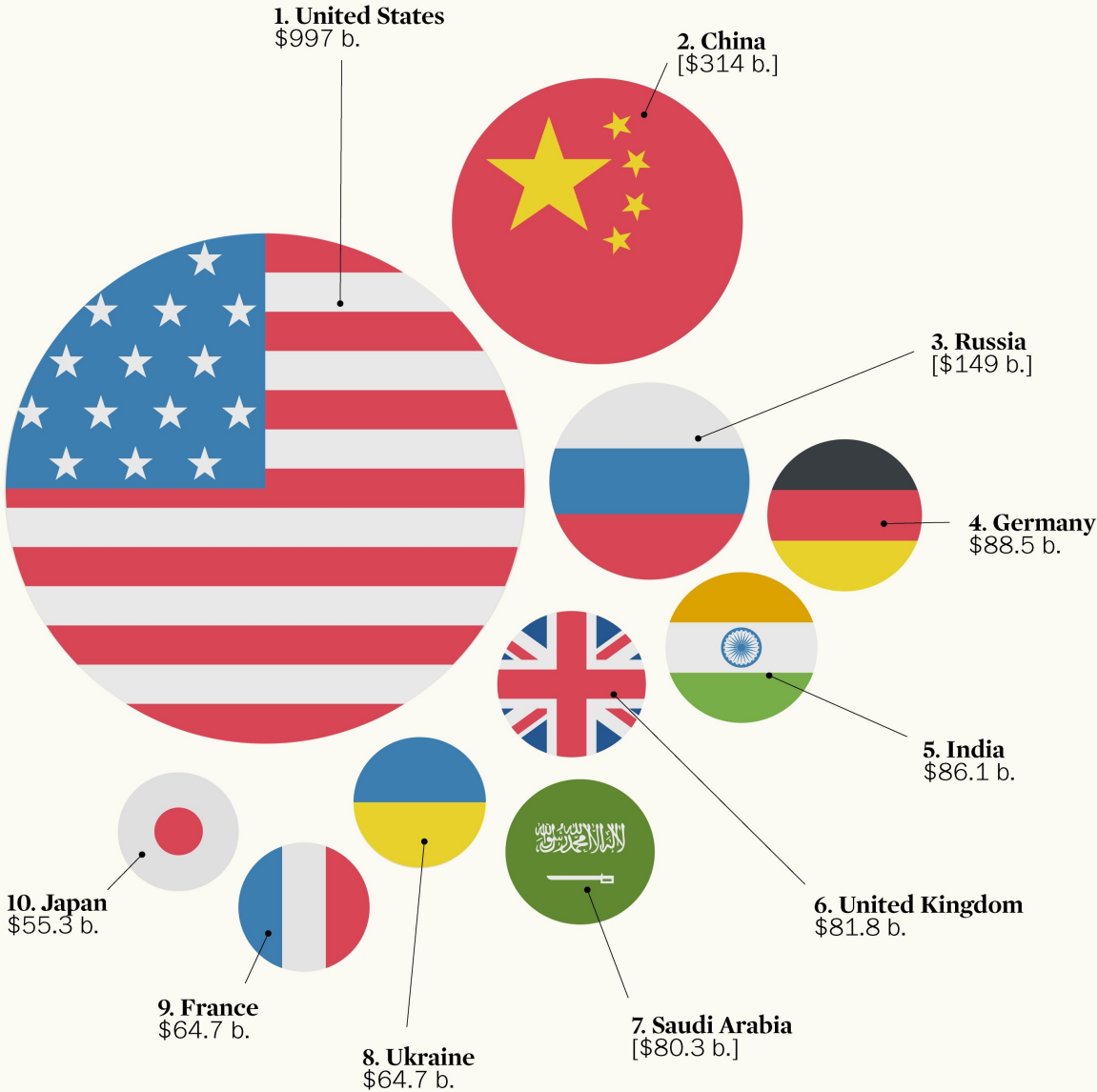
SOURCE: IMF (2021)

*2021 GDP DATA WAS NOT PUBLISHED BY IMF, SO 2020 DATA WAS USED

VISUALCAPITALIST.COM

The 10 largest military spenders in 2024

[] = estimated figure.
Note: Spending figures are in billions of US dollars, at current (2024) prices and exchange rates.
Source: SIPRI Military Expenditure Database, Apr. 2025.

NATO DEFENSE SPENDING

% OF REAL 2023 GDP

